Cevap Anahtarı ve Puanlama Yönergesi

5. SINIF SOSYAL BİLGİLER DERSİ 2. DÖNEM 2. YAZILI SINAVI · Sınav 5 (Zor düzey) · Konu-soru dağılım tablosu: Senaryo 5

Soru	Öğrenme çıktısı	Beklenen cevap	Puanlama
1	**SB.5.4.2** Toplum düzenine etkisi bakımından etkin vatandaş olmanın önemine yönelik çıkarımda bulunabilme	B ilçesinde öğrencilerin çoğu oy kullanmadığı için seçilenler öğrencilerin çoğunluğunun isteğini yansıtmamış olabilir; bu yüzden kararlar benimsenmemiştir. Katılım yüksek olduğunda kararlar daha çok kişinin isteğini yansıtır, benimsenir ve düzen güçlenir.	Düşük katılım – şikâyet ilişkisi **(5 p)** Katılım – toplum düzeni çıkarımı **(6 p)** **Toplam: 11 p**
2	**SB.5.4.3** Temel insan hak ve sorumluluklarının önemini sorgulayabilme	Herkesin sağlıklı ve temiz bir çevrede yaşama hakkı vardır. Çöpü arsaya atan kişi bu hakkı çiğnemektedir. Haklarımızı kullanırken çevreyi korumak ve başkalarına zarar vermemek sorumluluğumuzdur; bu yüzden söz yanlıştır.	Hakkı belirleme **(3 p)** Sözü hakların sınırı / sorumlulukla sorgulama **(8 p)** **Toplam: 11 p**
3	**SB.5.4.4** Bir ihtiyaç hâlinde veya sorun karşısında başvuru yapılabilecek kurumlar hakkında bilgi toplayabilme	Sel sonrası barınma ihtiyacı için AFAD'a (ya da belediyeye, Kızılay'a) başvurulur. Öğrenci, kurumların görevlerini resmî sitelerinden ya da güvenilir kaynaklardan araştırmalı, bilgiyi tabloya yazmadan önce doğrulamalıdır.	Hatayı bulma **(3 p)** Doğru kurum (AFAD) **(4 p)** Bilgi toplamada dikkat edilecek nokta **(4 p)** **Toplam: 11 p**
4	**SB.5.4.4** Bir ihtiyaç hâlinde veya sorun karşısında başvuru yapılabilecek kurumlar hakkında bilgi toplayabilme	Sosyal medya paylaşımları doğrulanmamış olabilir; tek kaynağa dayanmak hatalı bilgiye yol açar. Plan: Kızılay'ın ve AFAD'ın resmî internet sitelerini incelemek, kurum çalışanıyla görüşmek. Sorular: "Kurum hangi durumlarda yardım eder?", "Gönüllü olmak için ne yapılmalıdır?"	Plandaki sorunu açıklama **(3 p)** İki güvenilir kaynak **(4 p)** İki uygun araştırma sorusu **(4 p)** **Toplam: 11 p**
5	**SB.5.5.1** Kaynakları verimli kullanmanın doğa ve insanlar üzerindeki etkisini yorumlayabilme	Doğa: Çöp miktarı azalır, ayrılan atıklar geri dönüştürülerek hammadde korunur, organik atıklar gübre olarak toprağa kazandırılır. İnsanlar: Öğrenciler tasarruf ve çevre bilinci kazanır, okulun gübre ve temizlik giderleri azalır.	Doğaya etkisi **(5 p)** İnsanlara etkisi **(6 p)** **Toplam: 11 p**

Soru	Öğrenme çıktısı	Beklenen cevap	Puanlama
6	**SB.5.5.1** Kaynakları verimli kullanmanın doğa ve insanlar üzerindeki etkisini yorumlayabilme	40 otomobil 1 otobüse göre çok daha fazla yakıt harcar, havayı daha çok kirletir ve trafiğe yol açar. Otobüs aynı sayıda insanı daha az yakıtla taşır. Otobüs seçeneği daha yararlıdır: trafik ve hava kirliliği azalır, insanlar daha sağlıklı bir çevrede yaşar ve yakıt için daha az para harcanır.	Kaynak kullanımı karşılaştırması **(5 p)** Seçim ve insanlara yararının gerekçesi **(6 p)** **Toplam: 11 p**
7	**SB.5.5.1** Kaynakları verimli kullanmanın doğa ve insanlar üzerindeki etkisini yorumlayabilme	Neden: Yer altı suyunun, yağışlarla yenilenebileceğinden daha hızlı kullanılması (verimsiz kullanım). Sonuçlar: Su kaynakları tükenir, toprak kurur, bitki ve hayvanlar zarar görür; çiftçiler ürün yetiştiremez, gelirleri azalır, içme suyu bulmak zorlaşabilir. Öneri: Damla sulama gibi az su harcayan yöntemlere geçilmeli, kuyu açma kontrol altına alınmalıdır.	Nedeni açıklama **(3 p)** Doğa ve insanlara sonuçları **(5 p)** Uygun öneri **(4 p)** **Toplam: 12 p**
8	**SB.5.5.2** İhtiyaç ve isteklerini karşılamak için gerekli bütçeyi planlayabilme	Doğru toplam gider: 400 + 150 + 120 = 670 TL; kalan: 800 − 670 = 130 TL. 130 < 200 olduğu için maket setini alamaz. Kantin harcaması günde 5 TL azalırsa: 20 × 5 = 100 TL tasarruf; kalan 130 + 100 = 230 TL ≥ 200 TL, alabilir.	Hatayı bulup doğru gideri hesaplama (670 TL) **(3 p)** Doğru kalan (130 TL) ve alamayacağı kararı **(3 p)** Tasarruf (100 TL) ve yeni kalan (230 TL) **(3 p)** Son karar **(2 p)** **Toplam: 11 p**
9	**SB.5.5.2** İhtiyaç ve isteklerini karşılamak için gerekli bütçeyi planlayabilme	B: 12 × 1 500 = 18 000 TL; fark: 18 000 − 15 000 = 3 000 TL. A için eksik: 15 000 − 9 000 = 6 000 TL; 6 000 ÷ 2 000 = 3 ay. Karar (örnek): Makine hemen gerekiyorsa B seçilebilir ama 3 000 TL fazla ödenir; aile 3 ay idare edebilirse A daha ekonomiktir. Gerekçeli her iki karar da kabul edilir.	B toplamı ve fark **(3 p)** A için 3 ay **(3 p)** Gerekçeli karar (ihtiyaç ve maliyeti birlikte değerlendirme) **(5 p)** **Toplam: 11 p**

Açık uçlu sorularda farklı ama doğru gerekçelere de puan verilir. Kısmi puan ölçütleri öğretmenin değerlendirmesine yol gösterir.